

ЛІЦЕНЗУВАННЯ, ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Роман Володимирович КОРЧЕНЮК,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Державний контроль у сфері банківської діяльності реалізується у різних напрямках, втім, одним із ключових серед них є ліцензування, яке, перш за все, має превентивний характер та орієнтоване на те, щоб не допустити на ринок недобросовісних гравців. Взагалі, ліцензування – це порядок надання дозволів на здійснення окремих видів діяльності спеціально уповноваженими на те державою органами. Тобто ліцензія виступає документом, який вказує на легітимацію вказаних господарських відносин, вона зазначає, що той чи інший суб'єкт господарювання працює на ринку добровільно і законно [1]. Ліцензування банків, пише Ю.С Хрустальова, – це нормативно закріплений порядок вирішення Національним банком України як суб'єктом публічного адміністрування індивідуальних адміністративних справ, пов'язаних із видачею та анулюванням банківських ліцензій, наглядом за дотриманням ліцензійних умов з метою захисту публічних і приватних інтересів [2]. І.С. Науменко відмічає, що ліцензування є механізмом державного нагляду, який дозволяє контролювати доступ до банківського ринку, гарантувати відповідність банківських установ встановленим вимогам і стандартам, а також захищати інтереси клієнтів та забезпечувати фінансову стабільність. Завдяки ліцензуванню регуляторні органи, зокрема Національний банк України, мають можливість контролювати діяльність банків на кожному етапі їх існування, перевіряти відповідність законодавству, а у випадку порушень – застосовувати санкції аж до відкликання ліцензії. Це підвищує рівень відповідальності банківських установ і сприяє формуванню більш безпечного і стабільного фінансового середовища в Україні [3].

Процедура допуску банків на ринки є першим етапом банківського нагляду Національного банку України та одним із інструментів здійснення ним своєї наглядової діяльності. Важливість процедури допуску банків на ринки важко переоцінити, оскільки отримання банком ліцензії фактично дає установі право з моменту її отримання залучати кошти від вкладників. Ця процедура має фундаментальне значення в побудові стабільності не тільки окремого банку, але й банківської системи загалом. На етапі ліцензування закладаються основи стабільності майбутнього комерційного банку, що втілюється в первинних вимогах до цієї установи, які базуються на основі Базельських принципів. Серед них можна виділити чотири основні

групи, що стосуються: статутного капіталу, засновників, керівництва і технічного забезпечення [4].

Таким чином, ліцензування у сфері банківської діяльності є одним із ключових інструментів державного контролю, що забезпечує надійність, стабільність та законність функціонування банківських установ. Цей процес передбачає офіційне дозволене оформлення права на ведення банківських операцій, що здійснюється відповідними регулюючими органами з метою гарантувати, що банк відповідає всім необхідним вимогам щодо капіталу, управління ризиками, професійної компетентності керівництва та дотримання нормативних стандартів. А відтак, ліцензія є своєрідним «фільтром», який відсіює недобросовісних або недостатньо підготовлених учасників ринку, сприяючи підтриманню довіри вкладників і загальному фінансовому благополуччю країни. Крім того, ліцензування є основою для подальшого нагляду, оскільки саме на підставі виданої ліцензії регулятор має право здійснювати перевірки та вимагати дотримання законодавства. Таким чином, ліцензування не лише формує початкову якість банківських установ, але й підтримує їх стабільність та прозорість у довгостроковій перспективі, що є важливим фактором розвитку фінансової системи та захисту інтересів споживачів фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Шестак Л.В., Шкарупа В.К. Поняття та юридичний зміст ліцензування. *Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України*. 2004. № 2 (24). С. 130-134.
2. Хрустальова Ю.С. Ліцензування банків як адміністративна процедура. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 1. С. 335–341.
3. Науменко, І. С. (2022). Ліцензування як важливий засіб забезпечення контролю та безпеки у сфері банківської діяльності в Україні. *Гуманітарні аспекти цифрового суспільства : тези доп. учасників міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 8 груд. 2022 р.)*, 129-132. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20221208/article/view/naumenko.
4. Конопатська Л.В., Гойванюк М.П. Ліцензування банківської діяльності: світовий досвід та практика в Україні / Л.В. Конопатська, М.П. Гойванюк. *Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць*. К.: КНЕУ, 2013. Вип. 2 (22). С. 60–68.